

УДК 352:656.078

Тарасенко О. В.¹, Фукалова О. О.²

¹старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Т-324 НУ «Запорізька політехніка»

ПЛАН СТАЛОЇ МІСЬКОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПЛАНУВАННЯ МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Розуміння необхідності економії ресурсів, впровадження програм, спрямованих на боротьбу зі змінами клімату призвели до того, що уряди багатьох країн почали шукати шляхи більш ефективного використання транспортних засобів, покращення транспортного обслуговування населення з мінімізацією експлуатаційних витрат. Так, ЄС ще з 2005 р. систематично працював над створенням конкурентоспроможної та ресурсно-ефективної європейської транспортної системи. Наприкінці 2013 р. було опубліковано Пакет міської мобільності, де Європейська Комісія визначила в додатку концепцію планів сталої міської мобільності.

Так що таке План сталої міської мобільності та чим він відрізняється від традиційного транспортного планування?

План сталої міської мобільності (ПСММ) — це стратегічний документ, розроблений для задоволення потреб людей і бізнесу в мобільності в містах та їхніх околицях для покращення якості життя. ПСММ базується на принципах інтегрованого планування залучення громадськості та пріоритеті екологічних видів транспорту. Його мета — підвищити якість життя забезпечивши доступність безпеку екологічність та ефективність переміщень для всіх верств населення [1].

На відміну від традиційного транспортного планування, ПСММ базується на таких ключових принципах:

Планування для людей, а не для автомобілів: тобто основний фокус планування зміщується з розбудови дорожньої інфраструктури для машин на забезпечення зручного пересування мешканців.

Комплексний підхід: Планування охоплює всі види транспорту поєднуючи їх у єдину систему, а також інтегрується з містобудівною

політикою. Передбачається об'єднана робота різних підрозділів міської влади (транспорт, екологія, землекористування, соціальна сфера) для узгодження спільних дій.

Співпраця та залучення громадськості: Крім місцевої влади, планується активне залучення місцевих мешканців та інших зацікавлених сторін (стейкхолдерів) на всіх етапах розробки та впровадження плану. Очікується активна участь громадян бізнесу та громадських організацій на всіх етапах розробки та впровадження.

Охоплення функціональної міської зони: Планування виходить за межі адміністративних кордонів міста, враховуючи потреби агломерації та приміських територій. Особливо треба відмітити глибоку синергію міста з приміськими громадами.

Визначення довгострокового бачення та чіткого плану дій: План зазвичай розробляється з візією на 10 років та включає детальний графік реалізації заходів на найближчі 4 роки.

Моніторинг та оцінка: Регулярний збір даних та аналіз ефективності впроваджених заходів для коригування стратегії за потреби. Регулярний контроль показників ефективності (екологія, безпека, доступність) для корекції плану.

Оцінка всіх видів транспорту: Рівноцінна увага приділяється пішому та велосипедному руху, громадському транспорту, вантажним перевезенням та новим формам мобільності. Причому, перевага надається пішохідному руху, велосипедам та громадському транспорту, а не приватному автомобілю.

Спостерігається зміна підходу до транспортного планування в академічній сфері та плануванні [2].

З оглядом на досвід європейських міст, які вже активно впроваджують ПСММ та отримують позитивні результати в сфері зменшення викидів та зниження рівня аварійності, частина крупних населених пунктів України вже розробила ПСММ та розпочала поетапне його впровадження, але більшість – лише на початку цього шляху. Наприклад, ПСММ Львова був затверджений ухвалою Львівської міської ради 13.02.2020 та почав впроваджуватися [3].

У Запоріжжі 26.01.2022 тільки було оголошено про початок розробки ПСММ міста Запоріжжя. 10 лютого 2022 р., буквально за 2 тижні до початку повномасштабного вторгнення в рамках розробки ПСММ м. Запоріжжя стартувало опитування експертного середовища. Метою опитування є визначення основних викликів; напрацювання пропозицій щодо визначення стратегічних цілей розвитку міської мобільності; напрацювання заходів і потенційних проєктів для їх досягнення [4].

Таким чином у фахівців в сфері транспорту роботи з розробки та повноцінного впровадження ПСММ м. Запоріжжя ще попереду. Треба готувати майбутніх магістрів транспорту змісту та особливостям

впровадження Плану сталої міської мобільності, спираючись на досвід європейських міст, які вже активно його впроваджують та отримують позитивні результати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Sustainable urban mobility plan as one of the tools of management of urban transport systems URL: <https://www.researchgate.net/publication/380204741>
2. Guidelines for developing and implementing a sustainable urban mobility plan second edition, 2019. URL: https://urban-mobility-observatory.transport.ec.europa.eu/system/files/2023-09/sump_guidelines_2019_second%20edition.pdf
3. План розвитку електромобільності Львівської міської територіальної громади. URL: https://transformative-mobility.org/wp-content/uploads/2024/06/240422_Lviv_E-Mobility_Plan-2s.pdf
4. ПСММ м. Запоріжжя. URL: <https://zet.zp.ua/novyny/334-pro-plan-staloji-miskoji-mobilnosti-mista-zaporizhzhya>